

Ingrid berättar

Eftersom jag är den enda som finns kvar i livet av den generation barn som senast växte upp på ”vår” gård i Mössjöås, känns det vemodigt och samtidigt skönt att tänka tillbaka på min lyckliga uppväxt där. Vi var två systrar och fyra bröder i familjen som våra föräldrar Edvard och Hilda hade att hålla ordning på.

Då jag var mycket yngre än mina syskon, blev jag nog som barn ganska ompysslad av de andra i familjen. Men också för mig gällde liksom för de övriga barnen, att så snart man blivit stor nog, hjälpa till med det man kunde i arbetet på gården, även om räfsan kändes lång och potatishackan var tung att hantera. Innan de äldsta barnen blivit tillräckligt vuxna att uträtta tyngre arbeten fanns det tidvis både dräng och piga på gården.

Pappa var angelägen om att hålla så stora områden som möjligt öppna för odling, bland annat även de mera låglänta markerna, för på den tiden ansåg man nog åkerbruket vara ännu viktigare än skogen, som han naturligtvis ändå vårdade väl. I vår ladugård hade vi nog för det mesta i genomsnitt 8 kor och en stor, präktig tjur som för en billig penning ordnade så att det blev tillräckligt med kalvar runt om på gårdarna. Dessutom fanns minst två hästar i spiltorna. Ett antal grisar fanns naturligtvis också i ladugården. Hönsen gick fridfullt pickande omkring på ladugårdsgatan eller i höns huset, när de inte fyllde sin viktigaste uppgift att förse oss med ägg förstas.

Till skolan var det inte långt. Den låg inom synhåll ett stycke upp i backen på andra sidan sjön. På min väg dit knackade jag ibland på köksdörren i grannhuset för att få sällskap med Viola och Ture.

Sämjan mellan oss på de båda gårdarna i Mössjöås var alltid god. Ett tecken på detta var att det alltid fanns en väl upp trampad stig mellan kökstrapporna vid de båda husen. Vi barn lekte naturligtvis mycket med varandra, sommar som vinter. De kalla snörika vintrarna åkte vi

skidor runt om i skogen och i de branta backarna ner mot sjön. Mina första skidor gjorde mina bröder så gott det gick hemma i snickarboden.

På den tiden hände det ibland att gårdfarihandlare, skärslipare och förtennare kom till oss för att erbjuda sina tjänster. En och annan luffare dök också upp ibland för att be om en bit mat. En del av dessa vandrare blev så småningom så kända att de fick sig något till livs och tilläts vid några tillfällen att sova på hörännnet. En besökare kallade vi ”Lillajulagubben”, för han brukade komma den tiden som vi kallade ”Lillajul”. Han verkade vara av den mera belevade sorten, åtminstone vad det gällde sättet att uttrycka sig, för när han tillfrågades om han ville ha en bit mat svarade han, ”nej tack, men jag tar gärna något att dricka för jag är mera törstig än hungrig”.

Jag kan minnas att det jagades en hel del i skogarna hemomkring. Hos oss var Pappa och mina äldsta bröder Rudolf och Birger de ivrigaste jägarna, så det var inte så sällan det vankades fågel – eller harstek på bordet. Många rävar fick också släppa till livet för jägarnas skott, mest för att skydda hönsen, men rävarnas pälsar satte man nog också värde på. Naturligtvis var det ändå älgjakten som var årets stora upplevelse för jägarna. Men nog var det spännande för oss yngre också, de gånger jaktlyckan varit god, när vi mäktat imponerade stod samlade runt jaktlagets byte som låg till allmän beskådan på ladugårdsgatan, samtidigt som vi fick höra jägarnas beskrivning av hur älgarna fällt.

Vad jag kan minnas började Rudolf och Birger tämligen tidigt att arbeta på snickerifabrik i Lammhult, dit de också flyttade när de tillsammans med en bekant startade en egen snickerifabrik, som de sedan drev framgångsrikt i många år. Av oss syskon var min syster Ebba, Axel, Harry och jag fortfarande kvar hemma på gården. Jag måste nämna att Agnes i granngården var en mycket duktig sömmerska. Därför kom jag framöver att slita stigen till granngården nog så flitigt när någon ny klänning skulle sys, och kanske också med baktanken att själv snappa upp något om konsten att sy.

I Mössjöås var det liksom på alla andra lantgårdar alltid en massa saker som måste uträttas, så jag begränsar mig till att berätta om någon enstaka.

På en gård blir det ju väldigt mycket som behöver tvättas. Jag skall försöka berätta hur det gick till när det tvättades under den tiden jag bodde i Mössjöås och naturligtvis långt innan dess. I Mössjöås tvättade vi utomhus den varmare tiden på året, alldeles intill sjöstranden nere i Hägnadalen, intill en brygga som fanns där då. När man skrubbat tvätten mot en tvättbräda, kokades vittvätten i en stor kittel som ställdes på en enkel eldstad, gjord av en ring stenar som lagts ut på en sandbädd och sedan sköljde man i sjön, liggande på knä på bryggan. Till sist klappade man och vred ur alltsammans och hängde upp det på tork. Men på vintern var det var det minsann inget trevligt jobb att tvätta. Visserligen fanns ett tvättkar i boden bredvid boningshuset, men sköljde gjorde man nere i sjön där isen låg tjock om vintrarna. Då gällde det förstås att hacka ett rejält hål i isen, så man huttrande

kunde skölja tvätten i det iskalla vattnet. Men visst kunde man vara glad att sjön fanns så nära.

De flesta av ungdomarna i trakten var den här tiden, mer eller mindre aktiva i SLU-föreningen, också vi i Mössjöås. Inom SLU drevs en hel del verksamheter. Utöver mötena dansade vi också i föreningslokalen i Hångeryd där det också strax bredvid låg en dansbana utomhus. Vi hade dessutom en teatergrupp med ett 10 – tal medverkande, där Viola och jag var med. Med den gruppen turnerade vi ganska friskt, främst med stycken som hade anknytning till landsbygden. När vi inte spelade på ”hemmaplan” åkte vi för det mesta i taxibil till spelplatserna. Jag kan lite granna skryta med att våra resor ibland kunde bli tämligen långa.

Edvard och Hilda med barnen, från vänster Axel, Harry, Ingrid, Birger, Ebba, och Rudolf

När jag tänker tillbaka på den tid som jag nu försöker berätta lite om, känns det som om människor mera behövdes i arbetslivet den tiden jag var ung, då det var mycket lättare att få arbete än det tycks vara nu för tiden, när så många ungdomar går arbetslösa. Själv fick jag jobb på Hugo Nilssons ”café´ i Lammhult när jag var i 17-årsåldern. Där bodde jag också i ett litet enkelt rum på den delvis inredda vinden i samma hus, där caféet och ägarens bostad också fanns, men vid veckosluten åkte jag för det mesta hem till Mössjöås.

Tiden gick och mycket hände. Våra föräldrar blev gamla, och så småningom sjuka och svaga, märkta av åren och nog också av det hårda slitet på gården. Våren 1955 dog vår far. På hösten samma år gifte jag mig och hade bott knappt ett år i Vetlanda när mor avled 1956. Harry och Ebba övertog skötseln av gården, för Axel hade tidigare köpt fastigheten i Strålsund, där den gamla diverseaffären fanns och som han kom att driva vidare. Lite senare bosatte han sig i samma hus.

Efter en tid gifte sig Harry med Ingeborg Svensson från Bjärknäs. Då Harry sedan länge var en mycket bra bonde och Ingeborg var mycket duktig med det hon hade att sköta och dessutom verkligen visste vad livet på landet innebar, tyckte vi som stod dem nära att framtiden för Mössjöås verkligen kunde kännas tryggad för många år framöver. Tyvärr fick inte Ebba bo kvar i Mössjöås så många år, för hon drabbades av cancer och avled 1969.

Harry och Ingeborg fick många lyckliga år tillsamman. Och gården utvecklades väl i takt med den tidens krav, alla åren som deras krafter räckte till. Det var en tid när jag och min familj, titt som tätt, hälsade på både i Mössjöås och hos min bror Axel i Strålsund. Men plötsligt fick Axel en stroke och dog 1992 på äldreboendet Ekbacken i Lammhult. Efter ytterligare några år svek hälsan även Harry och Ingeborg, så de blev också tvungna att flytta till Ekbacken, där de båda avled 2005.

Detta innebar att gården i Mössjöås nu stod tom och måste säljas. Men lyckligtvis blev det så, att de flesta av den yngre generationen släktingar gick samman och köpte gården. Senare blev Kay och Anne Svensson dessutom själva ägare till husen med närliggande mark.

Det känns mycket skönt för oss äldre att se hur väl allting på gården också i fortsättningen blir omhändertaget. Och att jag dessutom fått uppehålla kontakten med mitt gamla hem genom att vi då och då fått göra besök där och vandra omkring i markerna, i sällskap med de många minnena som då väcks till liv.

Mössjöås i världen och världen i Mössjöås

Av Kay Svensson

Genom arv och utköp av andra arvingar kunde syskonen Hasse, Raine och Anne Svensson och kusinen Sven-Olof Svensson köpa sina fäders, Rudolf och Birger Svenssons, föräldrahem 2007. Gårdscentrum inklusive 5 ha köptes fritt av Anne och Kay Svensson medan återstående åkermark och skog förvaltas tillsammans med Hässlehultet en annan gård som också en gång ägts och brukats av bröderna Edvard och Emil Svensson.

I och med detta köp sätts för tillfället ett slut på det aktiva jordbruket baserat på gården. Åkermarken arrenderas numera av Roger Svensson i Hisshult medan skogen sköts av ägarna.

Det är en fantastisk gård med en spännande historia, den grannaste gården i Asa socken, som Harry Svensson sa när han förklarade för en besökare hur han skulle hitta till Mössjöås. När Emil och Edvard köpte fastigheten 1909 var det en gård på ca 140 ha. De delade upp gården i två likvärdiga fastigheter och jordbruket drevs parallellt i de två gårdarna fram till början av 2000-talet. Edwards tvillingsöner Harry och Axel Svensson tog vid efter Edvard. I början av 60-talet tog Axel över affären i Strålsund och flyttade dit. Harry fortsatte driva jordbruket tillsammans med sin hustru Ingeborg så länge de orkade.

Emil och Edvard hade nog skaffat en del kapital genom några års hårt arbete i Amerika resten fick de låna. De kom tillbaka från USA 1905 (Emil) och 1907 (Edvard). Det var alltså två åtminstone delvis engelsktalande bröder som flyttade in på gården 1909. Erfarenheterna från USA borde ha lämnat åtminstone ett litet fönster öppet mot världen utanför Asa socken. Granngården Långsryd köptes på liknande

sätt av ett par bröder som for till Amerika, sparade ihop kapital och lät de hemmavarande syskonen köpa den fastigheten.

Arbetet med gården var hårt, men bar frukt. Edvard bröt ny mark och anlade en vacker åker inne i skogen, kallad Nyodlingen. Ett styvt arbete. Edvard hann också att engagera sig som förtroendevald i Asa kommun.

I vår generation öppnas gården på ett nytt sätt för världen. För Anne och Kay innebär gården en unik samlingspunkt i en familj som ser ut att spridas över världen, med Edith som studerar i Berlin och Matilda i USA. För dessa systrar och brodern Gustav utgör gården den självklara centralpunkten i familjen och dit man helst återvänder när man är i Sverige. Efter förmåga hjälper man till att plantera skog tillsammans med sina kusiner. I augusti varje år har det utvecklats en tradition att fiska kräftor i Lången. Då kommer syskon och kusiner med sina familjer. Då kan man också hälsa Johan, Gui och deras dotter Nomi från Beijing välkomna. De brukar tillbringa somrarna i Sverige. Det skulle alltså på samma dag kunna talas både, kinesiska, tyska, engelska svenska samt inte att förglömma småländska på Mössjöås lagårdsbacke! Är sen grannpojken, Erik Liljengren, hemma från sitt arbete i Kiev så kan det också bli ryska. Det är en oväntad illustration av begreppet det lokala samhället. Jämför detta med 1909 då gården köptes, annorlunda och ändå inte annorlunda! Människor kommer och går. Unga människor ger sig ut i världen och kommer tillbaka! Den stora världen ljusstrålar som bryts samman i en prisma med fokus på det lilla hörn av Småland som heter Asa socken och trakten kring Mössjöås.

Tankar inför framtiden

Gården är vackert belägen ovanför Hägnedalen, det vackra namnet på slutningen ner mot Gårdssjön. För att hålla landskapet öppet betar sedan några år lamm från granngården Långsryd hag- och ängsmarkerna uppe på åsen. Fåren gör en viktig insats och samtidigt produceras bra och klimatsmart mat och därtill vackra färskinn! De är en viktig pusselbit i det framtida bruket av gårdens mark och ett litet bidrag till försörjningsmöjligheterna på landsbygden. Boningshuset har genomgått en mer omfattande renovering under perioden 2008-2013.

Kakelugnarna är åter i bruk, de vackra trägolven är frilagda och en vacker glasveranda blev klar 2012. Allt arbete har genomförts under insiktsfull stöd av Liljengren som tillsammans med lokala hantverkare hjälpt till att ge huset en pietetsfull ansiktslyftning inför nästa femtioårsperiod.

Nya ägare till gården i Mössjöås är familjen Svensson från Uppsala. Från vänster: barnen Matilda och Edit, Anne dotter till Rudolf Svensson, som var uppväxt på gården, sonen Gustav, samt längst till höger Kay Svensson.